

אל: יחידות הרישוי
רבי בוחנים ראשיים
המפקחים על בתי ספר לנהיגה
אגף מערכות מידע
אגף הרכב
משרד התמ"ת אגף בכיר להכשרה מקצועית ופיתוח כ"א
רישוי משטרת ישראל
רישוי צה"ל
ארגון מורי הנהיגה

לידיעת: שר התחבורה
המנהל הכללי
סמנכ"ל בכיר תנועה
הנהלת משרד התחבורה
לשכת היועץ המשפטי

ג' בחשון התשס"ח - 15.10.07

הוראת נוהל – נהיגה 8/2007

הנדון: מתן היתר לנהיגת רכב חילוץ וגרירה ברשיון הנהיגה

מבוא .א.

- (1) בעבר כל מבקש היתר לנהיגת רכב חילוץ, אחר שעמד בתנאים שנקבעו בהוראת תקנה 190 (ד) חוייב לסיים קורס עיוני על פי תכנית של מבקשי רשיון נהיגה לדרגה 13 (כיום C) ובתוספת לכך השלמה נוספת בב"ס לנהיגה באשדוד, שהיה בבעלות משרד העבודה ולאחר מכן בבעלות מכללת תל-אביב, ששם למד את עקרונות החילוץ-עיוני ולאחר מכן חילוץ מעשי ונהיגת רכב חילוץ ובסיום הגיש תעודת גמר ממשרד התמ"ת כדי שרשות הרישוי תרשום את ההיתר ברשיון הנהיגה.
- (2) בנוסף לאמור לעיל, כל חייל שעבר קורס מקביל, אף יסודי יותר, בקורס לנהגי רכב חילוץ וגרירה בחיל החימוש בצה"ל והמציא אישור מתאים מרשות סמכות צה"ל – רשות הרישוי רשמה ההיתר ברשיון הנהיגה בהתאם לנוהל שהיה קיים.

- (3) מאחר וביה"ס לנהיגה באשדוד נסגר, מזה זמן רב, לא ניתן ההיתר האמור למבקשים רבים.
- (4) לפיכך החליטה הנהלת אגף הרישוי שהחלק העיוני של ההכשרה יבוצע באמצעות כל המכללות המאושרות ע"י משרד התמ"ת, ואילו החלק המעשי של נהיגת רכב חילוץ וכן חילוץ וגרירה ייעשה ע"י מורים לנהיגה שבידם היתר לנהיגה והוראה לרכב גרירה וחילוץ ושבתיקן בית הספר קיים רכב מתאים כפי שיפורט בהוראה זו.
- (5) נוהל זה יפרט את ההנחיות בקשר למתן היתר לנהיגה ברכב גרירה וחילוץ לבעלי רשיונות נהיגה מדרגות C, CI, C+E - 1.
- (6) הוראות הנוהל הקודמות מבוטלות והנוהל החדש יחל מיום פרסומו.
- הערה: תחילת הדרישה ל"תא נהג כפול" בלבד (סעיפים ו-5, ז-5 להוראה זו) תהיה מ- 1.1.08.

ב. הבסיס החוקי

(1) הגדרות

(א) בסעיף 1 לפקודת התעבורה:

"רכב" – רכב הנע בכוח מיכני או הנגרר על ידי רכב כזה, או על ידי בהמה, וכן מכונה או מתקן הנעים או הנגררים כאמור, לרבות אופניים ותלת אופן, ולמעט רכב ששר התחבורה פטר אותו בצו מהוראות פקודה זו כולן או מקצתן.

"רכב מנועי" – רכב המונע בכוח מיכני מכל צורה שהיא, ולרבות תלת אופנוע ואופנוע עם רכב צדי או עם גרור או בלעדיהם, ולמעט רכב הנגרר על ידי רכב מנועי.

"רכב מסחרי" – רכב המשמש, או המיועד לשמש, להובלת משא, בין בשכר ובין בקשר לעסקו או למסחרו של בעל הרכב.

"רכב עבודה" – רכב שציוד עבודה מורכב עליו באופן קבוע, או שמבנהו עשוי לביצוע עבודה, ואינו מיועד להובלת משא או להסעת נוסעים.

(ב) בתקנה 1 לתקנות התעבורה

"רכב חילוץ" – רכב מנועי המיועד לפי מבנהו לביצוע עבודות חילוץ וגרירה או גרירה נשלטת של רכב שיצא מכלל פעולה שמורכב עליו באופן קבוע ציוד לביצוע העבודות ושצוין ברישיונו כרכב חילוץ.

(ג) בצו בדבר פיקוח על גרירת רכב וחילוץ

"גרירה נשלטת" – העברת רכב מנועי המאפשרת שליטת הרכב הגורר ברכב הנגרר וכן הובלה בתמורה של רכב מנועי מקולקל על גבי רכב מסחרי.

"הכנת רכב לגרירה" – כל הפעולות הדרושות להבאת הרכב הנמצא על הדרך או על שוליו למצב של גרירה או גרירה נשלטת במשך זמן שאינו עולה על 20 דקות.

"חילוץ" – כל הפעולות הקשורות בחילוץ רכב או בהבאתו למצב של גרירה או גרירה נשלטת, למעט הכנת רכב לגרירה.

(2) תקנה 190 (ד) לתקנות התעבורה הקובעת:

רשות הרישוי רשאית לתת היתר – (ברכב חילוץ)

(3) כאמור בתקנה 181 (3) אם המבקש -

- (א) היה בעל רשיון נהיגה לפי תקנה 181 במשך שנתיים לפחות (C1).
 (ב) הוא תושב ישראל ומלאו לו 21 שנים.
 (ג) לא נתקיים בו האמור בתקנה 15 ב'.
 (ד) סיים בהצלחה קורס למפעילי רכב חילוץ וגרירה ובידו אישור על כך.

ג. הפעולה בסניפי הרישוי למבקשי היתר לגרירה ולחילוץ

בודק המסמכים יוודא כדלקמן:

(1) למבקש בעל רשיון נהיגה דרגה C1 (03 בעבר) בלבד:

(א) טופס רש/ל/18 תקין ולפיו כושר הראיה שלו הינו 6/12 בכל אחת משתי העיניים.

(ב) המבקש בעל רשיון נהיגה בר-תוקף בדרגה C1 בתקופה של שנתיים לפחות שקדמו להגשת הבקשה.

(ג) על פי תעודת הזהות הנו בן 21 שנה והוא תושב ישראל.

(ד) יחתים את המבקש על טופס רש/560 הנושא את תמונתו של

המבקש ויפנה הבקשה למשטרת ישראל לשם קבלת אישור על העדר הרשעות פליליות ועבירות תעבורה.

(ה) עם התקבל תשובת משטרת ישראל יוודא שלא נתקיימו במבקש הוראות תקנה 15 ב לתקנות התעבורה וכדלקמן:

(1) יש לגבי המבקש רישום במרשם הפלילי של הרשעה, בעבירה שלדעת הרשות יש בה כדי למנוע מתן תעודה או חידושה, אלא אם כן חלפו שבע שנים מתום ריצוי העונש של העבירה האמורה או מיום מתן גזר הדין – אם היה העונש מאסר על תנאי או פסילה על תנאי, או מיום תשלום הקנס אם היה העונש קנס.

(2) לדעת הרשות קיים לגבי המבקש חשש, שבעיסוקו לפי התעודה יש כדי לפגוע בבטחון המדינה, החלטה של הרשות שלא לאשר מתן תעודה או חידושה כאמור לא תתקבל אלא על פי פניה של משטרת ישראל או שירות הבטחון הכללי.

(3) הוגש נגד המבקש כתב אישום על עבירה פלילית אשר לדעת הרשות יש בה כדי לפגוע ביכולתו לעסוק על פי התעודה.

(4) המבקש היה פסול מלהחזיק או מלקבל רשיון נהיגה במשך שנתיים שקדמו להגשת הבקשה.

(5) רשיון הנהיגה של מבקש התעודה נפסל על תנאי ותקופת התנאי טרם נסתיימה.

(6) המבקש הורשע בעבירת תעבורה או בעבירה אחרת הנובעת מנהיגת רכב שגרמה לתאונת דרכים בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה.

(7) המבקש הורשע בשלוש עבירות תעבורה או יותר, למעט עבירות חניה, בתקופה של שנה שקדמה להגשת הבקשה.

(ו) כאשר נרשמו עבירות פליליות (וטרם עברה תקופה של 7 שנים) ועבירות תעבורה כמפורט לעיל – יעביר המסמכים להחלטת מנהל משרד הרישוי המחוזי.

(ז) החליטה רשות הרישוי לדחות את הבקשה, תודיע על כך, בכתב בנמקה את הסירוב לבקשה.

(ח) החליטה רשות הרישוי לאשר את הבקשה תמסור למבקש טופס הפניה למכללות שאושרו ע"י התמ"ת לביצוע ההכשרה העיונית ובאמצעותה לבתי הספר לנהיגה שאושרו על פי הוראה זו לבצע את תכנית הנהיגה, החילוף והגרירה המעשית, כל זאת על פי תכנית שאושרה ע"י רשות הרישוי והתמ"ת.

(2) למבקשי היתרים בעלי רשיון נהיגה בדרגות C וכן C+E

(א) לגבי נהגים ותיקים שלא הוכשרו והשלימו לימודים בקורס לנהגי רכב כבד יש לפעול כדלקמן:

(1) טופס רש/ל 18 תקין ולפיו כושר הראיה שלו הנו 6/12 בכל אחת משתי העיניים.

(2) יחתים את המבקש על טופס ויתור סודיות רפואית ויפנה הבקשה למכון הרפואי לבטיחות בדרכים לשם קבלת חוות דעת רפואית להתאמתו בנהיגת רכב כבד וכן היתר לגרירה וחילוף.

(3) עם התקבל חוות דעת חיובית מהמכון הרפואי יפעל כאמור בהוראה זו בפרק ג (1) סעיפים ו', ז', ח' לגבי הרשעות פליליות ועבירות תעבורה, וימסור למבקש הפניה לביצוע קורס מלא על פי התוכנית שאושרה.

(ב) לגבי נהגים שהשלימו קורס לנהגי רכב כבד ובידם אישור ממשדך התעשייה, המסחר והתעסוקה, בודק המסמכים יפעל כדלקמן:

(1) יוודא שהוא בעל רשיון נהיגה בר-תוקף לדרגות C1 או C בתקופה של שנתיים שקדמו להגשת הבקשה לפחות (בטופס רש/ל 18).

(2) יחתים את המבקש על טופס רש/560 לגבי אישור על העדר עבירות פליליות ועבירות תעבורה.

(3) עם התקבל חוות הדעת מהמשרה לפיו לא התקיים האמור בתקנה 15 ב כמפורט לעיל, ימסור למבקש הפניה למכללות לשם ביצוע החלק של עקרונות החילוף העיוני והחלק המעשי בנהיגת רכב חילוף וגרירה בלבד כמפורט להלן בפרק ד' להוראה זו.

(3) לבעלי רשיונות נהיגה דרגות C, C1 ו C+E שסיימו בצ.ה.ל קורס מלא לחילוץ ולגרירה בחיל חימוש

- (א) יוצא צבא שימציא אישור מסמכות רישוי צ.ה.ל כי במסגרת השרות בצ.ה.ל סיים בהצלחה קורס מלא לגרירה וחילוץ ועמד בהצלחה במבחנים בסיום הקורס – לא יחוייב בהכשרה נוספת.
- (ב) בודק המסמכים יקבל לידו טופס רש/ל/18 לפיו כושר הראיה הינו 6/12 בכל אחת משתי העיניים.
- (ג) יוודא שבידו אישור חתום עם חותמת של סמכות רישוי צ.ה.ל .
- (ד) יוודא שיש לו וותק של שנתיים לפחות בדרגות C, C1 או C+E .
- (ה) יחתים את המבקש על טופס רש/560 לגבי אישור על העדר עבירות פליליות ועבירות תעבורה
- (ו) עם התקבל חוות הדעת מהמשטרה לפיו לא התקיים במבקש, האמור בתקנה 15 ב – תאושר הבקשה ובודק המסמכים ירשום בטופס הבקשה (רש/ל/18) "פטור מהשתלמות לקורס נהגי רכב חילוץ וגרירה", ויצרף האישור של סמכות רישוי צ.ה.ל .
- (ז) בודק המסמכים יקח מהמבקש את רשיון הנהיגה, ימסור בידו רשיון נהיגה זמני לששה חדשים ובעמודה "היתרים והגבלות" ירשום "רשאי לנהוג ברכב מסוג חילוץ וגרירה" – ויעדכן הפרטים במחשב.
- (ח) כל המסמכים יילקחו מהמבקש בצירוף רשיון הנהיגה, העתק הרשיון הזמני וישלחו בהתאם לארכיב.

ד. הפעולה במכללות שאושרו ע"י האגף להכשרה ולפיתוח כח אדם בתמ"ת:

המכללות יבצעו את הקורסים לפי תכנית הלימודים שאושרה ע"י רשות הרישוי, כבנספח 1 להוראה זו, ורק למי שקיבל הפניה מרשות הרישוי כדלקמן:

הערות	שעות לימוד			פירוט מקצועות/נושאים
	סה"כ	מעשי	עיוני	
	28		28	1. דיני תעבורה
	32		32	2. הכרת הרכב
	32		32	3. נהיגה נכונה
	36		36	4. עקרונות החילוץ והגרירה
	18		18	5. עזרה ראשונה
	4		4	6. כיבוי אש

7. חילוץ מעשי				
8. נהיגת רכב חילוץ	4	4		
9. העמסה ועיגון רכב	12	12	8	
סה"כ	10	2	18	158
בקבוצות של 6 איש (סה"כ 24 ש' לקבוצה) הדרכה יחידנית בהתאם לרמת התלמיד (יושם דגש על העלאת הרכב למשטח ההטענה באמצעות כננת ועיגונו)				

* הערה – נהגים שבידם רשיון נהיגה דרגה C או E+C שהשלימו קורס לנהגי רכב כבד והציגו תעודת סיום קורס ממשרד התמ"ת יחוייבו בנושאים הבאים בלבד:

- א. עקרונות החילוץ והגרירה – 36 שעות
 ב. העמסה ועיגון רכב – 8 שעות

כמו כן יחוייבו בחלק המעשי כמפורט בטבלה לעיל (18 שעות).

ה. החלק המעשי יתבצע ע"י בתי ספר לנהיגה מאושרים

הקורס המעשי יתבצע ע"י בית ספר לנהיגה המאושרים שבמצבת כלי הרכב ללימוד נהיגה שלהם יהיה גם רכב מתאים ללימוד גרירה וחילוץ, מהסוגים שיפורטו בהמשך בנוהל זה, וכן מורים לנהיגה מוסמכים שעברו הכשרה ואושרו לכך ע"י רשות הרישוי, ובנוסף מנהל מקצועי שאושר על ידי רשות הרישוי להדריך ולנהל בית ספר לנהיגה שיש בו רכב מתאים לגרירה חילוץ והובלת רכב.

הקורס המעשי לכל דרגה בנפרד ימשך 18 שעות ויכלול חילוץ מעשי 4 שעות לתלמיד (אם הלימוד המעשי יתבצע בקבוצות, מספר התלמידים בכל קבוצה לא יעלה על 6 תלמידים סה"כ 24 שעות לקבוצה). ונהיגת רכב חילוץ סה"כ 12 שעות הדרכה יחידנית בהתאם לרמת התלמיד, וכן שעתיים לכל תלמיד הכוללים תרגול של העמסה, עיגון ופריקה והובלת רכב על משטח ההטענה.

1. דרישות טכניות מרכב גרירה חילוץ והובלת רכב עד 12,000 ק"ג אשר ישמש להוראת נהיגה וירשם בתקן בי"ס לנהיגה

- (1) משקל כולל מותר מינימלי 7,500 ק"ג, בעל תיבת הילוכים רגילה (ידנית) או אוטומטית, ומצויד בבלם-נוע או בלם האטה.
- (2) ברכב יהיה משטח הטענה רכין להובלת רכב.
- (3) תותקן כננת קדמית ואחורית לתרגול חילוץ רכב שיצא מכלל פעולה.
- (4) ברכב יותקן וו גרירה ומשולש גרירה תקני מסוג (משקפיים) או אחר.
- (5) הרכב יהיה בעל תא צוות (תא נהג כפול).
- (6) ברכב יותקנו דוושות כפולות לשימוש המורה/בוחן וכן מערכת מכווני כיוון מראות וצופר כפולים.
- (7) גיל הרכב לא יעלה על 15 שנים.

(8) ציוד חובה לרכב חילוץ וגרירה כדלהלן:

(א) עגורן – מונע ביד או באמצעות מנוע ובלבד שנבדק ונמצא תקין על ידי בודק מוסמך מטעם משרד העבודה ובידי המבקש אישור בר-תוקף על כך.

(ב) משולש גרירה – המצויד באביזרי חיבור, או כל מיתקן אחר המאפשר חיבור והמונע נזק מהרכב הנגרר.

(ג) שרשראות קשירה.

(ד) מטף אבקה מאושר, של 2 ק"ג לפחות, בנוסף למטף הנדרש ברכב מסוג זה.

(ה) זרקור להארת פעולות הרמה, קבוע או מיטלטל, הניתן לחיבור למערכת החשמל של הגורר בעל עוצמת אור השווה או הקרובה לעוצמת האור של פנסי הדרך הראשיים.

(ו) מתקנים שיכללו פנסי איתות, בלימה, אור אחורי, שאפשר לחברם באופן זמני לרכב הנגרר בחלקו האחורי על ידי כבל חשמל המתחבר למערכת החשמל של הרכב הגורר, וכן פנס צהוב מהבהב על גג תא הנהג.

(ז) שלטי גורר ונגרר כנדרש בחוק (תקנה 90 מתקנות התעבורה).

(ח) משולש אזהרה (כפי שצויין בתקנה 70 מתקנות התעבורה).

(ט) נעלי בטחון – שניים.

(י) ארגז עזרה ראשונה בהתאם לתקן והמפורטת בתוספת שביעית מתקנות התעבורה.

(יא) את חפירה.

(יב) מטאטא כבישים.

(יג) דקר (לום) באורך 90 ס"מ לפחות.

(יד) כננת אחורית (לרכב בעל כושר גרירה נשלטת מעל 2,501 ק"ג גם כננת קידמית).

(טו) מערכת גלגלות.

ז. דרישות טכניות מרכב עבודה גרירה וחילוץ במשקל כולל מותר מעל 12,000 ק"ג אשר ישמש להוראת נהיגה בתקן בי"ס לנהיגה

- (1) משקל כולל מותר 18,000 ק"ג לפחות, בעל תיבת הילוכים רגילה (ידנית) או אוטומטית.
- (2) כננת קדמית ואחורית.
- (3) מנוף+משולש גרירה.
- (4) ברכב ימצאו אביזרים וציוד חובה כאמור לעיל בסעיף ו (8).
- (5) הרכב יהיה בעל תא צוות (תא נהג כפול).
- (6) גיל הרכב לא יעלה על 15 שנים.
- (7) ברכב יותקנו מערכות כפולות כנהוג ברכב של בי"ס לנהיגה.
- (8) ברכב יותקן וו גרירה פין אפון תיקני.

ח. דרישות נוספות מבית הספר לנהיגה והמכללות המאושרות

- (1) כלי הרכב כמפורט בהוראה זו שיעמדו בתנאים, יירשמו ברשיון ביה"ס בנוהל המקובל שיאושר ע"י המפקח המחוזי על בי"ס לנהיגה.
- (2) בכל בית ספר לנהיגה ברכב לגרירה וחילוץ יימצא (פגר) רכב שיצא מכלל שימוש שימש לתרגול חילוץ וגרירה ולמבחן כדלהלן:
  - א. משקל (הפגר) ללימוד נהיגה בדרגה C1 יהיה 7,500 ק"ג משקל כולל מותר (לפני שיצא מכלל שימוש).
  - ב. משקל (הפגר) ללימוד נהיגה בדרגה C יהיה 18,000 ק"ג משקל כולל מותר (לפני שיצא מכלל שימוש).
- (3) מורה הנהיגה ללימוד החלק המעשי לא יחל בלימוד המעשי אלא לאחר קבלת אישור בכתב מהמכללה על סיום החלק העיוני.

ט. הבחינה המעשית

1. המבחן המעשי יתבצע ע"י בוחני נהיגה מאושרים המועסקים ע"י אגף הרישוי לאחר שעברו הכשרה מתאימה והוסמכו לכך.
2. בוחן הנהיגה לא יצא למבחן המעשי אלא לאחר שיוודא כי מצורף לרש"ל 18 אישור מבית הספר לנהיגה בחתימת מורה הנהיגה והמנהל המקצועי, על כך שהתלמיד למד בהתאם לתוכנית הלימודים של החלק המעשי, שנקבעה כאמור בנספח 1 להוראה זו.
3. מטלות הבחינה המעשית יקבעו מתוך הרשימה כדלהלן:

- א. רתימה והתרת נגרר למשולש/משקפיים או מנוף.
- ב. נסיעה עם נגרר בקו ישר בדרך עירונית.
- ג. נסיעה עם נגרר וביצוע פניות חדות ופניות פרסה בדרך עירונית.
- ד. נסיעה לאחור בקו ישר ובזווית חדה.
- ה. עיגון הגורר באמצעות יתדות או אמצעים אחרים או לרכב אחר.
- ו. היפוך רכב המוטל על צידו.
- ז. משיכת הרכב על ידי כננת וגלגלות ממדרון בעומק 3 מטר לפחות.
- ח. העמסת רכב מובל על משטח ההטענה באמצעות כננת אחורית ועיגונו למניעת תזוזה בזמן הנסיעה.
- ט. חילוץ עצמי באמצעות כננת.
- י. חילוץ רכב משטח חולי מישורי על ידי שינוי כיוון.
ראה נספח – תוכנית לימודים

קבלת ההיתר במשרד הרישוי י.

1. תעודת גמר תינתן על ידי האגף להכשרה מקצועית במשרד התמ"ת, ותכלול פירוט הלימוד העיוני לפי שעות לכל נושא בנפרד.
2. לאחר הצלחה במבחן המעשי ולפני מתן ההיתר ברשיון הנהיגה על המועמד להציג תעודת גמר ממשרד התמ"ת (סיום הפרק העיוני).

בברכה

חנן אהרון
רשות הרישוי

נספח 1

אישור הפעלת תוכנית לימודים

הנני לאשר את הפעלת תוכנית הלימודים המצ"ב/המפורטת להלן:

<u>ענף:</u> תחבורה	<u>מגמת הלימוד:</u> נהג רכב חילוץ וגרירה	<u>מסגרת:</u> מבוגרים	<u>מסלול:</u> הכשרת ערב 27
	<u>סמל מגמה:</u>		

		0442	
--	--	------	--

סה"כ שעות עיוני: 158

משך הקורס:

סה"כ שעות מעשי: 18

סה"כ שעות: 176

סה"כ שעות שבועיות:

הערות	שעות לימוד			פירוט מקצועות/נושאים
	סה"כ	מעשי	עיוני	
	28		28	1. דיני תעבורה
	32		32	2. הכרת הרכב
	32		32	3. נהיגה נכונה
	36		36	4. עקרונות החילוץ והגרירה
	18		18	5. עזרה ראשונה
	4		4	6. כיבוי אש
	4		4	7. חילוץ מעשי
בקבוצות של 6 איש (סה"כ 24 ש' לקבוצה)		4		
הדרכה יחידנית בהתאם לרמת התלמיד	12	12		8. נהיגת רכב חילוץ
(יושם דגש על העלאת הרכב למשטח ההטענה באמצעות כננת ועיגונו)	10	2	8	9. העמסה ועיגון רכב
		18	158	סה"כ

סה"כ – 176 שעות